

Emma Goldman: Διανοούμενοι Προλετάριοι

2013-09-17 20:09:48 Republication

Το άρθρο στα [Αγγλικά](#)

Η προλεταριοποίηση στην εποχή μας εκτείνεται πολύ πέραν της χειρωνακτικής εργασίας. Στην πραγματικότητα όλοι όσοι δουλεύουν για τα προς το ζην, είτε με τα χέρια είτε με το μυαλό, όλοι όσοι πρέπει να πουλήσουν τις δεξιότητες, τη γνώση τους, την εμπειρία και τις ικανότητές τους, είναι προλετάριοι. Από αυτή την άποψη όλοι, με εξαίρεση, μία πολύ μικρή τάξη, έχουν προλεταριοποιηθεί.

Ολόκληρος ο κοινωνικός ιστός διατηρείται μέσω της χειρωνακτικής και πνευματικής εργασίας. Ως αντάλλαγμα, οι προλετάριοι διανοούμενοι, όπως και οι ανθρακωρύχοι και οι υπάλληλοι καταστημάτων, τα βγάζουν πέρα δύσκολα και μέσα στην ανασφάλεια, και εξαρτώνται από τα αφεντικά τους περισσότερο απ' ό,τι οι χειρώνακτες.

Χωρίς αμφιβολία υπάρχει διαφορά ανάμεσα στο ετήσιο εισόδημα του Brisbane κι ενός ανθρακωρύχου στην Πενσυλβάνια. Ο πρώτος, μπορεί να είναι με τους συναδέλφους του στην εφημερίδα, να πηγαίνει στο θέατρο, στο κολέγιο και στο πανεπιστήμιο, μπορεί να απολαμβάνει υλική άνεση και κοινωνική θέση, αλλά παρ' όλα αυτά παραμένει προλετάριος, όσο είναι δουλικά εξαρτώμενος από τον κάθε Hearst, τα Pulitzer, τις θεατρικές επιχειρήσεις, τους εκδότες και πάνω απ' όλα από μια ανόητη και αμόρφωτη κοινή γνώμη. Η φοβερή αυτή εξάρτηση από όλους όσους χρηματοδοτούν και υπαγορεύουν τους όρους της πνευματικής εργασίας είναι πολύ πιο διαβρωτική από τη δουλειά ενός εργάτη σε οποιαδήποτε θέση. Στην περίπτωση αυτή το πρόβλημα είναι ότι όλοι όσοι ασχολούνται με διανοητικές δραστηριότητες, ακόμη κι αν στην αρχή είναι ευασθητοποιημένοι, καταλήγουν αδίστακτοι, κυνικοί, αποξενωμένοι. Αυτό ακριβώς συνέβη και στον Brisbane, οι γονείς του οποίου ήταν ιδεολόγοι και είχαν εργαστεί με τον Φουριέ, στα πρώτα συνεργατικά εγχειρήματα. Και ο ίδιος ο Brisbane ξεκίνησε ως ένας ιδεολόγος, ο οποίος όμως αλλοτριώθηκε τόσο πολύ από την επιτυχία, που πρόδωσε τις αρχές της νιότης του.

Δε θα μπορούσε να συμβεί αλλιώς. Η επιτυχία που κατακτάται με τα πιο αξιοκαταφρόνητα μέσα καταστρέφει την ψυχή. Ακόμη και σήμερα αυτό συμβαίνει.

Καλύπτει την εσωτερική διαφθορά και σταδιακά αδρανοποιεί τις ηθικές αξίες, έτσι ώστε όσοι ξεκινούν με μεγάλες φιλοδοξίες δεν μπορούν, ακόμη κι αν επρόκειτο να το κάνουν, να προσφέρουν τίποτε δημιουργικό.

Με άλλα λόγια όσοι αναλαμβάνουν θέσεις που απαιτούν την παράδοση της προσωπικότητας, την αυστηρή συμμόρφωση για τη χάραξη κατευθυντήριων πολιτικών και γραμμών, πρέπει να γίνουν πιο μηχανικοί, να χάσουν κάθε ικανότητα να προσφέρουν κάτι πραγματικά πρωτότυπο. Ο κόσμος είναι γεμάτος από τέτοιους δυστυχείς ανάπηρους. Το όνειρό τους είναι να «φτάσουν», με κάθε κόστος. Αν αναλογιζόμασταν λίγο τι σημαίνει «φτασμένος» θα τους λυπόμασταν τους κακομοίρηδες. Αντί γι' αυτό, αντιμετωπίζουμε τους καλλιτέχνες, τους ποιητές, τους συγγραφείς, τους ανθρώπους του θεάτρου και τους διανοούμενους, που έχουν «φτάσει», ως αυθεντίες σε όλα τα ζητήματα, ενώ στην πραγματικότητα το «φτάσιμο» είναι συνώνυμο της μετριότητας και ισοδυναμεί με την άρνηση και την προδοσία όλων όσα στην αρχή μπορεί να φάνταζαν πραγματικά και ιδεώδη. Οι «φτασμένοι» καλλιτέχνες είναι νεκρές ψυχές στον πνευματικό χάρτη. Τα ασυμβίβαστα και τολμηρά πνεύματα ποτέ δε «φτάνουν». Η ζωή τους είναι μια αδιάκοπη μάχη με την ανοησία και την πνευματική αδράνεια της εποχής τους. Παραμένουν αυτό που ονόμαζε ο Νίτσε «ανεπίκαιρος», γιατί οποιοσδήποτε αγωνίζεται για μια νέα μορφή, μια νέα έκφραση ή νέες αξίες είναι πάντα καταδικασμένος να είναι «ανεπίκαιρος».

Οι πραγματικά πρωτοπόροι στις ιδέες, στην τέχνη και στη λογοτεχνία παρέμειναν ξένοι για την εποχή τους, παρεξηγημένοι και αποκηρυγμένοι. Και εάν, όπως στην περίπτωση του Ζολά, του Ίψεν και του Τολστόι, γνώρισαν αναγκαστικά την αποδοχή, αυτό έγινε επειδή οι άνθρωποι αυτοί ήταν εξαιρετικά πνεύματα και ακόμη περισσότερο επειδή ενέπνευσαν και υποστήριξαν ιδεολογικά νέες αλήθειες, τις οποίες μια μικρή μειονότητα αναζητούσε. Ακόμη και σήμερα ο Ίψεν δεν είναι καθόλου δημοφιλής, ενώ ο Πόε, ο Ουίτμαν και ο Στρίμπεργκ δεν υπήρξαν ποτέ «φτασμένοι».

Κατά συνέπεια, αυτοί που δεν υποκύπτουν στις σειρήνες του χρήματος δεν έχουν ανάγκη για αναγνώριση. Από την άλλη πλευρά, δε θα χρειαστεί επίσης να υιοθετήσουν ιδέες άλλων ή να σηκώσουν ξένες πολιτικές σημαίες. Δε θα χρειαστεί να αποδεχτούν ως αληθινό το ψεύτικο ούτε να επικροτήσουν ως ανθρώπινο το κτηνώδες. Πιστεύω ότι όσοι έχουν το σθένος να αποκρούσουν τις οικονομικές και κοινωνικές επιθέσεις είναι ελάχιστοι κι εμείς πρέπει να ασχοληθούμε με τους πολλούς.

Είναι αλήθεια ότι οι περισσότεροι διανοούμενοι προλετάριοι είναι ένα γρανάζι στον οικονομικό τροχό και έχουν λιγότερη ελευθερία από αυτούς που δουλεύουν σε μαγαζιά ή στα ορυχεία. Αντίθετα από τους τελευταίους δεν μπορούν να πάρουν το καπελάκι τους και να φύγουν για την επόμενη πόλη αναζητώντας δουλειά. Αυτοί έχουν ξοδέψει μια ολόκληρη ζωή σε ένα επάγγελμα, εις βάρος όλων των άλλων τους ταλέντων. Κατά συνέπεια είναι ακατάλληλοι για οποιαδήποτε άλλη δουλειά εκτός από ένα και μόνο πράγμα, το οποίο, σαν παπαγάλοι, έχουν μάθει να επαναλαμβάνουν. Όλοι γνωρίζουμε πόσο εξαιρετικά δύσκολο είναι να βρει κανείς οποιαδήποτε δουλειά. Όμως, το να έρθει σε μια καινούρια πόλη, χωρίς διασυνδέσεις και να βρει μια θέση ως δάσκαλος, συγγραφέας, μουσικός, βιβλιοπώλης, ηθοποιός ή νοσοκόμος είναι σχεδόν απίθανο. Ωστόσο, εάν ο διανοούμενος προλετάριος έχει διασυνδέσεις, πρέπει να κάνει μια κόσμια εμφάνιση· να κρατήσει τα προσχήματα. Και αυτό σημαίνει ότι πρέπει να έχει τον τρόπο του – όμως οι περισσότεροι διανοούμενοι έχουν τόσα λίγα όσο και οι εργάτες, γιατί ακόμη και στις καλές μέρες ίσα ίσα που τα βγάζουν πέρα.

Επίσης, υπάρχουν και οι συνήθειες των διανοούμενων, το γεγονός ότι κατά παράδοση πρέπει να μένουν σε μια συγκεκριμένη γειτονιά, να ζουν με ανέσεις, να αγοράζουν ρούχα μιας συγκεκριμένης ποιότητας. Όλα αυτά τους έχουν ευνοήσει, τους έχουν κάνει ανίκανους να ζήσουν τη ζωή ενός μποέμ. Εάν πιουν ποτό ή καφέ τη νύχτα δε θα μπορούν να κοιμηθούν. Ένα μείνουν ξύπνιοι λίγο αργότερα απ' το κανονικό δε θα μπορούν να δουλέψουν την επομένη. Στερούνται ζωντανίας και δεν μπορούν, σε αντίθεση με τους χειρώνακτες, να αντιμετωπίσουν πρακτικές δυσκολίες. Με λίγα λόγια είναι αλυσοδεμένοι στις πιο ταπεινωτικές, εξευτελιστικές συνθήκες, αλλά αδυνατούν να δουν τη δική τους κατάσταση, τόσο πολύ που θεωρούν τον εαυτό τους ανώτερο, καλύτερο και πιο τυχερό από τους υπόλοιπους εργαζόμενους.

Είναι και οι γυναίκες που υπερηφανεύονται για τις αξιοθαύμαστες οικονομικές τους επιτυχίες και για το ότι τώρα μπορούν να στηρίξουν τον εαυτό τους. Κάθε χρόνο τα σχολεία και τα κολέγια βγάζουν εκατοντάδες αποφοίτους που ανταγωνίζονται στην αγορά του πνεύματος και παντού η προσφορά είναι μεγαλύτερη από τη ζήτηση. Για να επιβιώσουν πρέπει να συρθούν, να γλείψουν και να παρακαλέσουν για μία θέση. Οι γυναίκες συνωστίζονται στα γραφεία με τις ώρες, εξαντλούνται αναζητώντας δουλειά και πάλι αυταπατώνται ότι είναι ανώτερες από κάθε εργαζόμενο κορίτσι ή ότι έχουν οικονομική ανεξαρτησία.

Έχουν φάει τα νιάτα τους για να αποκτήσουν μια εξειδίκευση για να καταλήξουν στο τέλος να εξαρτώνται από το συμβούλιο των καθηγητών, τον αρχισυντάκτη, τον τοπικό εκδότη, το θεατρικό επιχειρηματία. Η χειραφετημένη γυναίκα αποδρά από το ασφυκτικό οικογενειακό περιβάλλον μόνο και μόνο για να πηγαينوέρχεται από το γραφείο της στον ατζέντη. Μιλά με απαξίωση για το κορίτσι που δουλεύει στην κακόφημη γειτονιά, αγνοώντας ότι εκείνη πρέπει να τραγουδάει, να χορεύει, να γράφει και να πρωταγωνιστεί, με άλλα λόγια να πουλά τον εαυτό της χιλιάδες φορές για να βγάλει τα προς το ζην. Πράγματι, η μοναδική διαφορά ανάμεσα στο εργαζόμενο κορίτσι και στην διανοούμενη γυναίκα ή τον άντρα είναι ο χρόνος. Η πρώτη στέκεται στις 5 το πρωί στην ουρά περιμένοντας να τη φωνάξουν για δουλειά και συχνά έρχεται αντιμέτωπη με κάποιον που της δείχνει την ταμπέλα «δε χρειάζονται άλλα χέρια», ενώ η διανοούμενη περιμένει στις 9 το πρωί για να της πουν: «δε χρειάζονται άλλα μυαλά».

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, σε τι συνίσταται η υψηλή αποστολή των διανοουμένων, των ποιητών, των συγγραφέων, των συνθετών; Τι κάνουν για να απελευθερωθούν από τις αλυσίδες τους και πώς τολμούν να περηφανεύονται ότι βοηθούν τις μάζες; Εντούτοις, θεωρείται ότι επιτελούν ανώτερο έργο. Τι φάρσα! Είναι τόσο θλιβεροί και ποταποί μέσα στις αλυσίδες τους, τόσο εξαρτημένοι και ανήμποροι! Στην πράξη οι άνθρωποι δεν έχουν τίποτε να διδαχτούν από την τάξη των διανοουμένων, έχουν πάρα πολλά να τους δώσουν. Μακάρι οι διανοούμενοι να κατέβαιναν από το ψηλό βάθρο τους και να αντιλαμβάνονταν πόσο στενά συνδεδεμένοι είναι με τους υπόλοιπους! Όμως δε θα το κάνουν, ακόμη κι οι πιο φωτισμένοι και ριζοσπάστες.

Τα τελευταία δέκα χρόνια διανοούμενοι προλετάριοι –πολύ καλά μυαλά– έχουν προσχωρήσει σε διάφορα ριζοσπαστικά κινήματα. Θα μπορούσαν, εάν ήθελαν, να φανούν πάρα πολύ χρήσιμοι στους εργάτες. Όμως, παραμένουν μέχρι τώρα χωρίς ξεκάθαρο όραμα, ουσιαστικές ιδέες και πραγματική τόλμη να αντιμετωπίσουν τον κόσμο. Κι αυτό όχι γιατί δεν αισθάνονται βαθιά μέσα τους τα καταστροφικά αποτελέσματα –στο μυαλό και την ψυχή– του συμβιβασμού ή επειδή δε γνωρίζουν τη διαφθορά, την υποβάθμιση της κοινωνικής, πολιτικής, οικονομικής και οικογενειακής ζωής. Αν τους μιλήσεις σε ιδιωτικές συναθροίσεις ή όταν είναι μόνοι τους θα παραδεχτούν ότι δεν υπάρχει ούτε ένας θεσμός που αξίζει να διατηρηθεί. Όμως μόνο κατ' ιδίαν. Δημόσια, συνεχίζουν στον ίδιο δρόμο με τους συντηρητικούς συναδέλφους τους. Γράφουν αυτά που πρόκειται να πουλήσουν και δεν ξεφεύγουν ούτε χιλιοστό από όσα η κοινή γνώμη επιτρέπει. Λένε τις απόψεις τους, προσεκτικά, έτσι ώστε να μην προσβάλουν κανένα και ζουν σύμφωνα με τις πιο ηλίθιες καθημερινές συμβάσεις. Έτσι βρίσκουμε νομικούς που απαξιώνουν την εξουσία, όμως προσβλέπουν στην τρυφηλή ζωή που υπόσχεται η θέση του δικαστή. Κάποιους που γνωρίζουν τη διαφθορά της πολιτικής, όμως ανήκουν σε πολιτικά κόμματα και είναι υπέρμαχοι του Ρούσβελτ. Άλλους που ανηλεόβονται την πνευματική εκπόρνευση που κυριαρχεί στο χώρο του Τύπου, εντούτοις έχουν υπεύθυνες θέσεις εκεί μέσα. Γυναίκες που βαθιά μέσα τους αισθάνονται τους περιορισμούς που επιβάλλει ο θεσμός του γάμου και την αναξιοπρέπεια των ηθικών παραινήσεων, όμως υποχωρούν και στα δύο. Είτε καταπνίγουν την επιθυμία τους είτε κάνουν παράνομες σχέσεις όμως –Θεός φυλάξει – σε κοιτάζουν καταπρόσωπο και σου λένε: «Κοίτα τη δουλειά σου!».

Ακόμη κι αν είναι φιλικό απέναντι στην εργατική τάξη –και ορισμένοι είναι πραγματικά– οι διανοούμενοι προλετάριοι δεν παύουν να ανήκουν στη μεσαία τάξη, ευυπόληπτοι και αποστασιοποιημένοι. Αυτό μπορεί να φαίνεται απόλυτο και άδικο, όμως όσοι γνωρίζουν τέτοιες ομάδες θα καταλάβουν ότι δεν υπερβάλλω. Γυναίκες από διάφορους επαγγελματικούς χώρους έχουν συρρεύσει μαζικά στο Λόρενς, στο Λιπλ Φολς στο Πάτερσον και στις γειτονιές της πόλης όπου γίνονται απεργίες· εν μέρει από περιέργεια εν μέρει από ενδιαφέρον. Όμως ποτέ δεν ξεχνούν τις μεσοαστικές συνήθειές τους. Και πάντα εξαπατούν τον εαυτό τους και τους εργάτες λέγοντας ότι πρέπει να δώσουν στην απεργία μια νότα ευπρέπειας, να συμβάλουν κι αυτές.

Στην απεργία των εργατριών στις βιοτεχνίες ενδυμάτων ζήτησαν από τις γυναίκες αυτές να βγάλουν τις ακριβές γούνες τους και τα πολύτιμα χρυσαφικά τους εάν ήθελαν να βοηθήσουν τις εργάτριες. Χρειάζεται να πούμε ότι, ενώ οι εργάτριες σύρονταν βίαια στα αστυνομικά τμήματα, στις καλοντυμένες αυτές διαδηλώτριες φέρονταν με σεβασμό και τους επέτρεπαν να πάνε στα σπίτια τους; Έτσι είχαν τον ενθουσιασμό τους και ίσα που άγγιξαν τον αγώνα των εργατριών.

Οι αστυνομικοί είναι πράγματι ηλίθιοι, αλλά όχι τόσο ηλίθιοι ώστε να μη γνωρίζουν ότι όσοι απεργούν από ανάγκη είναι διαφορετικά επικίνδυνοι για τους ίδιους και τα αφεντικά απ' αυτούς που κάνουν απεργία από χόμπι ή από μιμητισμό. Η διαφορά αυτή δεν προέρχεται από την ένταση του συναισθήματος ούτε από τα ρούχα, αλλά από το κίνητρο και το σθένος· και όλοι όσοι είναι δέσμιοι της εξωτερικής εμφάνισης δεν έχουν σθένος.

Η αστυνομία, οι δικαστικές Αρχές, το σωφρονιστικό σύστημα, ο Τύπος γνωρίζουν πάρα πολύ καλά ότι οι φιλελεύθεροι διανοούμενοι, ακριβώς όπως και οι συντηρητικοί είναι δούλοι της εμφάνισης. Γι' αυτό το λόγο τα κουσομπολιά τους, οι έρευνές τους, οι καλές σχέσεις τους με τους εργάτες δεν αντιμετωπίζονται ποτέ με σοβαρότητα. Στην πραγματικότητα, είναι καλοδεχούμενοι από τον Τύπο γιατί το αναγνωστικό κοινό λατρεύει τις αισθηματικές ιστορίες, γι' αυτό και ο σκανδαλοθήρας είναι μια καλή επένδυση. Όμως όταν η άρχουσα τάξη κινδυνεύει ο λόγος τους είναι σαν παιδικές λεξούλες.

Ο κύριος Sinclair θα είχε πεθάνει στην αφάνεια αν δεν ήταν η «Ζούγκλα», που δεν πείραξε ούτε μια τρίχα από το κεφάλι της άρχουσας τάξης, όμως απέφερε στο συγγραφέα ένα σεβαστό ποσό και ένα καλό όνομα. Τώρα μπορεί να γράφει και τη μεγαλύτερη ανοησία σίγουρος ότι θα έχει κοινό. Ωστόσο, δεν υπάρχει ούτε ένας εργαζόμενος τόσο δουλοπρεπής και καθωσπρέπει όσο αυτός.

Ο κύριος Kibb Turner θα είχε παραμείνει ένας συγγραφέας της πεντάρας – ας όψεται που οι λασπολόγοι τον χρησιμοποίησαν ενάντια στην οργάνωση Tammany Hall. Όμως, και ο πιο κακοπληρωμένος εργάτης είναι πιο ανεξάρτητος από τον κ. Turner και σίγουρα πιο έντιμος από εκείνον.

Ο κ. Hillquit θα ήταν ακόμη ο μαχητικός επαναστάτης που γνώρισα είκοσι τέσσερα χρόνια πριν αν δεν ήταν οι εργάτες που τον βοήθησαν στη νομική του καριέρα. Ωστόσο, δεν υπάρχει ούτε ένας Ρώσος εργάτης στην Ανατολική Ακτή πιο βαθιά χωμένος μέσα στον καθωσπρεπισμό και πιο εξαρτημένος από την κοινή γνώμη απ' ό,τι αυτός.

Με όλα αυτά τα παραδείγματα θέλω να αποδείξω ότι οι διανοούμενοι, αν και είναι πραγματικά προλετάριοι, είναι τόσο βουτηγμένοι στις μικροαστικές συνήθειες και τις συμβάσεις, τόσο εγκλωβισμένοι μέσα σε αυτές, που δεν τολμούν να κάνουν ένα βήμα.

Αυτό οφείλεται, νομίζω, στο γεγονός ότι οι διανοούμενοι της Αμερικής δεν έχουν ακόμη ανακαλύψει τι τους συνδέει με τους εργαζόμενους, δεν έχουν βρει τα επαναστατικά αυτά στοιχεία που μπορούν να εμπνεύσουν τους διανοούμενους κάθε χώρας και εποχής. Φαίνεται να πιστεύουν ότι αυτοί και όχι οι εργαζόμενοι είναι οι δημιουργοί του πολιτισμού. Αυτό όμως είναι ένα καταστροφικό λάθος, όπως έχει αποδειχτεί παντού. Στην Ευρώπη μόνο όταν οι δυνάμεις της διάνοησης συγκρότησαν ένα κοινό μέτωπο με τις αγωνιζόμενες μάζες, μόνο όταν πλησίασαν τον πυρήνα της κοινωνίας, έδωσαν στην ανθρωπότητα πραγματικό πολιτισμό.

Τα ζητήματα αυτά για τους διανοούμενους δεν είναι παρά αφορμή για κουβεντούλα, για κάνα άρθρο στις εφημερίδες και πολύ σπάνια για έκφραση συμπάθειας σε ακαδημαϊκό επίπεδο. Ποτέ δεν κατάφεραν να τους κινητοποιήσουν ή να τους αποσπάσουν από το περιβάλλον και τις συνήθειές τους. Απεργίες, συγκρούσεις, η χρήση δυναμική ή οι προσπάθειες του Παγκόσμιου Συνδικάτου των Βιομηχανικών Εργατών (I.W.W.) μπορεί να ενθουσιάζουν τους διανοούμενους προλετάριους, στο τέλος όμως, με μια πιο λογική και ψυχραιμη προσέγγιση, αποδεικνύονται ανούσια. Βέβαια συμπάσχουν με τους εργάτες όταν τους χτυπάνε και τους κυνηγάνε ή με τους Μακναμάρα, όταν ανέτρεψαν τη θολή αντίληψη ότι στην Αμερική η βία είναι περιττή. Οι διανοούμενοι δεν αντέχουν να μην εκφράσουν τη συμπαραράστασή τους. Όμως η συμπαραράσταση δεν αρκεί για να χτίσει την αλληλεγγύη ανάμεσα σε αυτούς και τους απόκληρους. Είναι μια συμπαραράσταση εξ αποστάσεως, τεχνητή.

Με άλλα λόγια, είναι μια ακαδημαϊκή συμπαραράσταση, απ' όλους όσοι απολαμβάνουν ακόμη ένα ορισμένο επίπεδο άνεσης και ως εκ τούτου δεν μπορούν να φανταστούν γιατί κάποιος μπορεί να τα σπάει σε ένα μοδάτο εστιατόριο. Είναι το είδος της συμπαραράστασης που δείχνει η κ. Belmont όταν πηγαίνει στα δικαστήρια ή κάποιος άλλοι όταν φυλακίζονται για μερικές μέρες. Είναι η συμπαραράσταση ενός εκατομμυριούχου σοσιαλιστή που μιλά για «οικονομικό ντετερμινισμό».

Οι φιλελεύθεροι και ριζοσπάστες διανοούμενοι προλετάριοι παραμένουν ακόμη μέρος του συστήματος, στο βαθμό που η συμπαραράστασή τους στους εργάτες είναι επιφανειακή και περιορίζεται στα επονομαζόμενα «σαλόνια» και στο Γκρίνουιτς. Κατά έναν τρόπο μπορεί να συγκριθεί με την πρώιμη περίοδο της ρωσικής διάνοησης, όπως παρουσιάζεται στο έργο του Τουργκένιεφ «Πατέρες και παιδιά».

Οι διανοούμενοι εκείνης της περιόδου, αν και ποτέ δεν ήταν τόσο επιφανειακοί όσο αυτοί που περιγράφω, ασπάστηκαν τις επαναστατικές ιδέες, έφτιαχναν τη χωρίστρα τους νωρίς το πρωί, φιλοσοφούσαν επί παντός επιστητού και επιδείκνυαν την ανωτερότητά τους σε ανθρώπους βαθιά ριζωμένους στο παλιό καθεστώς. Βεβαίως και απέτυχαν. Ήταν οργισμένοι με τον Τουργκένιεφ και τον θεωρούσαν προδότη της Ρωσίας. Όμως αυτός είχε δίκιο. Μόνο όταν οι Ρώσοι διανοούμενοι έσπασαν ολοκληρωτικά τα δεσμά τους με την παράδοση, μόνο όταν συνειδητοποίησαν ότι η κοινωνία στηρίζεται πάνω στο ψέμα και ότι πρέπει να παραδοθούν στο καινούριο, απόλυτα και χωρίς επιφυλάξεις, μόνο τότε έγιναν υπολογίσιμη δύναμη στην κοινωνία. Άνθρωποι σαν τον Κροπότκιν, την Περόφσκαγια και την Μπρεσκόφσκαγια αρνήθηκαν τον πλούτο και την κοινωνική θέση και δε δέχτηκαν να υπηρετήσουν το θεό του χρήματος. Έγιναν μέρος του λαού όχι για να τον εξυψώσουν αλλά για να εξυψωθούν οι ίδιοι, να διδαχτούν και σε ανταπόδοση να θέσουν τον εαυτό τους εξ ολοκλήρου στην υπηρεσία του λαού. Αυτό εξηγεί τον ηρωισμό, την τέχνη, τη λογοτεχνία της Ρωσίας, την ενότητα του λαού, των μουζίκων και των διανοουμένων. Ως ένα βαθμό αυτό εξηγεί τη λογοτεχνία σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, το ότι δηλαδή διανοούμενοι σαν τον Στρίντμπεργκ, τον Χάουπμαν, τον Βέντεκιντ, τον Μπριέ, τον Μιραμπό και τον Ροντέν ποτέ δεν αποκόπηκαν από το λαό.

Θα γίνει αυτό ποτέ στην Αμερική; Οι Αμερικάνοι διανοούμενοι θα αγαπήσουν ποτέ την ουτοπία περισσότερο από τις ανέσεις τους, θα είναι ποτέ πρόθυμοι να εγκαταλείψουν την εξωτερική επιτυχία για χάρη του ουσιαστικού νοήματος της ζωής; Πιστεύω ότι ναι και αυτό για δύο λόγους. Πρώτον, η προλεταριοποίηση των διανοουμένων θα τους ωθήσει να έρθουν πιο κοντά στην εργατική τάξη. Δεύτερον, εξαιτίας του πουριτανισμού, που πυροδοτεί τρομακτικές αντιδράσεις ενάντια στις συμβάσεις και στην ηθικολογία. Στρατευμένοι καλλιτέχνες, συγγραφείς και δραματουργοί που διψούν να δημιουργήσουν κάτι άξιο λόγου συμβάλλουν στην ανατροπή των συμβάσεων. Γυναίκες που θέλουν να ζήσουν τη ζωή τους παραμερίζουν την ηθικολογία και αγνοούν με δυναμισμό τους καθωσπρέπει κανόνες. Μόνοι τους οι διανοούμενοι δεν μπορούν να πετύχουν πολλά. Έχουν ανάγκη την τολμηρή απαξίωση και το σθένος των εργατών, που έχουν αποτινάξει από πάνω τους όλη αυτή τη σαβούρα. Μέσα από τη συνεργασία λοιπόν μεταξύ των διανοουμένων προλεταρίων, που ψάχνουν τρόπους να εκφραστούν, και των επαναστατών προλεταρίων, που προσπαθούν να ξαναστήσουν τη ζωή τους, θα εδραιωθεί μια πραγματική ενότητα και

μέσω αυτής μια επιτυχημένη πάλη εναντίον της σημερινής κοινωνίας.

Share:

- [Share](#)
-